

DECLARAȚIA DREPTURILOR PERSOANELOR AFECTATE DE TUBERCULOZĂ

Declarația Drepturilor Persoanelor Afectate de Tuberculoză

Preambul:

Noi, comunitatea globală a persoanelor afectate de tuberculoză,

Recunoscând faptul că promovarea și protecția drepturilor omului pentru persoanele afectate de tuberculoză este un imperativ juridic, etic și moral și are, de asemenea, o importanță crucială pentru eficacitatea răspunsului la epidemie și pentru reducerea suferinței în rândul persoanelor și comunităților afectate;

Recunoscând faptul că persoanele afectate de tuberculoză au fost și continuă să fie expuse încălcărilor drepturilor omului, inclusiv în cadrul măsurilor de combatere a tuberculozei, și că aceste încălcări împiedică eliminarea tuberculozei, amplifică suferințele cauzate de această boală și subminează încrederea persoanelor afectate de tuberculoză față de sistemele de sănătate publică;

Subliniind faptul că persoanele afectate de tuberculoză, cu experiența și cunoștințele lor directe, trebuie să participe, în virtutea unei practici bune și eficiente, la toate etapele de planificare, implementare, monitorizare, revizuire și evaluare a programelor de tuberculoză la nivel global, regional, național și local;

Ținând cont de faptul că o abordare exclusiv medicală nu este suficientă pentru combaterea tuberculozei și că o abordare complexă, bazată pe drepturile omului, în vederea prevenirii, diagnosticării, tratării, îngrijirii și sprijinirii persoanelor afectate de tuberculoză, ca parte integrantă a asigurării accesului universal la servicii de sănătate, este esențială pentru stoparea tuberculozei; de asemenea,

Având în vedere că legislația internațională și regională privind drepturile omului confirmă și acoperă conținutul prezentei Declarații, care servește pentru aplicarea dispozițiilor legii și pentru clarificarea obligațiilor juridice ale statelor, inclusiv celor care reies din:

- *Declarația universală a drepturilor omului;*
- *Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale;*
- *Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice;*
- *Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei;*
- *Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială;*
- *Convenția cu privire la drepturile copilului;*
- *Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante;*
- *Convenția internațională pentru protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora;*
- *Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități; și*
- *Convenția privind statutul refugiaților;*

și, la nivel regional, din:

- *Carta africană a drepturilor omului și popoarelor;*
- *Carta africană privind drepturile și bunăstarea copilului;*
- *Convenția americană a drepturilor omului;*
- *Carta arabă a drepturilor omului;*
- *Convenția europeană a drepturilor omului;*
- *Carta socială europeană; și*

Luând în considerare, printre altele, Obiectivele de Dezvoltare Durabilă din Agenda 2030 de Dezvoltare Durabilă, Declarația Politică din cadrul Reuniunii ONU la nivel înalt privind tuberculoza, Planul Global al Parteneriatului „Stop TB” pentru eradicarea tuberculozei, rezoluțiile Adunării Mondiale a Sănătății, principiile directoare ale ONU privind afacerile și drepturile omului, Declarația ONU privind drepturile popoarelor indigene, rapoartele și declarațiile Raportorului Special al ONU cu privire la dreptul la sănătate și ale altor Raportori Speciali ai ONU, și Strategia Organizației Mondiale a Sănătății „End TB” (Eradicarea Tuberculozei), aprobată de statele membre ale Organizației Mondiale a Sănătății, care stabilește drept principii fundamentale, în lupta cu tuberculoza, apărarea și promovarea drepturilor omului, a eticii și a echității, precum și coalițiile puternice cu diverse comunități și organizații ale societății civile;

Am elaborat prezenta Declarație a Drepturilor Persoanelor Afectate de Tuberculoză

Capitolul I. Prevederi Generale

Articolul 1. Definiții

În prezenta Declarație sunt utilizate următoarele definiții:

Asistența medicală pentru tuberculoză se referă la asistența integrată, cu utilizarea celor mai eficiente și de calitate produse și servicii medicale, cu cele mai mici efecte secundare nocive, pentru prevenirea, diagnosticarea și tratarea tuberculozei, inclusiv a tuberculozei pulmonare, extrapulmonare, tuberculozei sensibile la medicamente și tuberculozei rezistente la medicamente. Acestea includ, fără a se limita la ele: mijloacele de diagnosticare, medicamentele, consilierea și alte servicii de asistență psihologică, spitalizarea pe termen lung și îngrijirea medicală continuă pentru dizabilitatea parțială sau permanentă, atunci când este necesar, îngrijirea comunitară, îngrijirea paliativă și în faza terminală, monitorizarea și gestionarea efectelor adverse pe durata tratamentului, și alte intervenții terapeutice și dispozitive, inclusiv asistența medicală de urgență, oferită de personalul medical calificat într-un mod respectuos, demn, ținând cont de particularitățile culturale, fără discriminare, fără constrângere și stigmatizare, pe parcursul întregii perioade de infectare sau îmbolnăvire și pe parcursul întregii vieți a persoanelor care au nevoie de îngrijire continuă.

Persoana afectată de tuberculoză - se referă la orice persoană bolnavă de tuberculoză sau care a avut anterior tuberculoză, îngrijitorii acesteia și membrii apropiați ai familiei, precum și la reprezentanții grupurilor care sunt importanți și vulnerabili în contextul tuberculozei, precum copiii, personalul medical, persoanele indigene, persoanele care trăiesc cu HIV, persoanele care consumă droguri, persoanele private de libertate, minerii, populațiile mobile, migranții, femeile și locuitorii săraci din mediul urban și rural.

Tuberculoza - toate formele de tuberculoză, respectiv tuberculoza pulmonară și extrapulmonară, tuberculoza sensibilă la medicamente și toate formele de tuberculoză rezistentă la medicamente.

Capitolul 2. Drepturile persoanelor afectate de tuberculoză

Articolul 2. Dreptul la viață

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul inerent la viață.

Aceasta include dreptul la asistența medicală, în caz de îmbolnăvire de tuberculoză, orientată spre salvarea vieții.

Articolul 3. Dreptul la demnitate

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul de a fi tratată cu demnitate și respect.

Aceasta include dreptul de a fi tratat ca o persoană autonomă, având capacitate de decizie, și cu valoare intrinsecă, nu doar ca un mijloc de realizare a obiectivelor de sănătate publică — fără discriminare, stigmatizare, prejudecăți sau constrângere, inclusiv în instituțiile medicale și în cele de detenție.

Articolul 4. Dreptul la cel mai înalt standard realizabil de sănătate fizică și mentală

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul la cel mai înalt standard realizabil de sănătate fizică și mentală.

Aceasta include dreptul la îngrijire medicală accesibilă, acceptabilă și de înaltă calitate, în caz de îmbolnăvire de tuberculoză, ca parte integrantă a asigurării accesului universal la servicii medicale, incluzând combinații de doze fixe adecvate pentru copii, testarea și terapia preventivă pentru infecția cu tuberculoză în cazul reprezentanților unor grupuri-cheie vulnerabile, din momentul prezentării cu simptome de tuberculoză, până la încheierea tratamentului, și, în perioada ulterioară, pentru persoanele care necesită îngrijire continuă, acordată de personalul medical calificat, la nivel comunitar, atunci când este cazul, într-un mod respectuos, demn, fără constrângere, stigmatizare și discriminare de orice fel, indiferent de vârstă, naștere, culoare, cultură, cetățenie, dizabilitate, apartenență etnică, statut financiar, identitate de gen, limbă, statut juridic, convingeri politice sau de altă natură, indiferent de prezența altor boli, de proveniența națională sau socială, de

rasă, religie, sex, orientare sexuală etc., inclusiv pentru persoanele reținute de organele de drept sau private de libertate, cu o atenție sporită față de grupurile-cheie în cazul tuberculozei.

Articolul 5. **Dreptul de a nu fi supus torturii și altor tratamente cu cruzime, inumane sau degradante**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul de a nu fi supus torturii și altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

Aceasta include dreptul la asistență medicală pentru tuberculoză în mod nediscriminatoriu, asigurată în sistemul public, pentru toate persoanele a căror libertate este restricționată de stat sau pentru persoanele private de libertate în orice alt mod. De asemenea, aceasta include dreptul la condiții de detenție decente, sigure și igienice, cu ventilație și alimentație adecvată, și la limitarea supraaglomerării. Acest drept se referă și la interzicerea torturii, cruzimii și a tratamentului inuman sau degradant de către personalul medical din instituțiile de sănătate publică a persoanelor cu tuberculoză.

Articolul 6. **Dreptul la egalitate și nediscriminare**

Toți oamenii afectați de tuberculoză sunt egali în fața legii și au dreptul, fără nicio discriminare, la protecție egală în fața legii și la interzicerea oricărei forme de discriminare după diverse criterii, cum ar fi vârsta, nașterea, cultura, cetățenia, dizabilitatea, apartenența etnică, statutul financiar, identitatea de gen, limba, statutul juridic, convingerile politice sau de altă natură, prezența altor boli, originea națională sau socială, rasa, religia, sexul, orientarea sexuală etc..

Aceasta include dreptul fiecărei persoane afectate de tuberculoză de a nu fi discriminată în niciunul din domeniile vieții sale, incluzând, printre altele, accesul la asigurare socială și la alocații din partea statului, dreptul la naștere și maternitate, educație, angajare, asistență medicală, locuință și căsătorie.

Articolul 7. **Dreptul la libertate și securitate personală**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul la libertate și securitate personală. Nicio persoană cu tuberculoză nu poate fi privată de libertate,

cu excepția acelor cazuri care sunt în conformitate cu procedura stabilită prin lege. Fiecare persoană afectată de tuberculoză și privată de libertate are dreptul la un tratament uman și la respectarea propriei demnități.

Arestarea, precum și spitalizarea sau izolarea coercitivă a unei persoane cu tuberculoză, sunt o privare de libertate și o încălcare a securității personale. Prin urmare, spitalizarea sau izolarea involuntară sunt permise doar ca o ultimă soluție, în circumstanțe strict definite, pentru cea mai scurtă perioadă posibilă, în conformitate cu Capitolul 15 din *Ghidul Etic pentru Implementarea Strategiei End TB a Organizației Mondiale a Sănătății (Eradicarea Tuberculozei)*, atunci când, pe baza unor dovezi medicale precise:

- Se știe că persoana este contagioasă și totuși refuză un tratament eficient și toate măsurile rezonabile pentru asigurarea aderenței la tratament au fost întreprinse și nu au avut succes;
SAU
- Se știe că persoana este contagioasă și a fost de acord cu tratamentul ambulatoriu, dar nu are posibilitatea de a asigura controlul infecției la domiciliu și refuză îngrijirea spitalicească;
SAU
- Persoana este foarte probabil să fie contagioasă (pe baza datelor de laborator), dar refuză să treacă evaluarea statutului său infecțios, în timp ce se depun toate eforturile necesare pentru a colabora cu persoana în vederea elaborării unui plan de tratament care să satisfacă nevoile acesteia.

În plus, în conformitate cu *Principiile de la Siracusa privind interpretarea limitărilor și derogărilor de la Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice adoptate de Consiliul Economic și Social al ONU*, privarea de libertate asociată cu detenția involuntară, spitalizarea coercitivă sau izolarea persoanelor cu tuberculoză este justificată doar dacă aceasta:

1. Corespunde legislației naționale în vigoare la momentul privării de libertate;
2. Este bazată pe un obiectiv legitim și proporțională cu acesta ca răspuns la o amenințare gravă pentru sănătatea populației sau a membrilor individuali ai societății;
3. Este strict dictată de gravitatea situației;
4. Este mijlocul disponibil cel mai puțin restrictiv pentru atingerea obiectivului;
ȘI
5. Nu este arbitrară, jignitoare sau discriminatorie.

În cazul în care acest lucru este justificat, detenția, spitalizarea sau izolarea unei persoane cu tuberculoză trebuie să se realizeze în condiții adecvate din punct de vedere medical, cu măsuri eficiente de control al infecției, pentru cea mai scurtă perioadă posibilă, atât timp cât sunt în vigoare circumstanțele menționate anterior; persoanei trebuie să i se ofere îngrijiri medicale de care să beneficieze benevol; trebuie protejate toate celelalte drepturi și libertăți; trebuie să fie disponibile și accesibile mecanismele adecvate de procedură și de apel; iar statul trebuie să respecte cel puțin nevoile elementare ale persoanei, dar fără a se limita la ele, asigurând cantitatea suficientă de mâncare și apă, precum și alte nevoi suplimentare, pentru a garanta că limitarea drepturilor servește în mod eficient atingerii scopului.

Articolul 8. **Dreptul la libera circulație**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză, care se află legal pe teritoriul unui stat, are dreptul la libera circulație și libertatea de a alege un loc de reședință pe teritoriul respectiv.

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul să părăsească orice țară, inclusiv propria țară.

Drepturile menționate anterior nu pot fi obiectul unei restricții, cu excepția celor prevăzute de lege, care sunt necesare pentru asigurarea securității naționale, a ordinii publice, a sănătății, a moravurilor populației sau a drepturilor și libertăților, și sunt în conformitate cu tratatele internaționale pentru drepturile omului, inclusiv dreptul la libertatea și securitatea persoanei prevăzut în Articolul 7 din prezenta Declarație.

Aceasta înseamnă că tuberculoza nu poate fi nici motiv de refuz pentru intrarea sau reintrarea pe teritoriul unui stat și nici motiv de deportare sau de expulzare de pe teritoriul statului. Aceasta înseamnă, de asemenea, că tuberculoza nu poate fi un motiv pentru restricționarea circulației sau a călătoriilor pe teritoriul unui stat, cu excepția circumstanțelor strict definite în Articolul 7 din prezenta Declarație, în conformitate cu Capitolul 15 din *Ghidul Etic pentru Implementarea Strategiei End TB a Organizației Mondiale a Sănătății (Eradicarea Tuberculozei)*.

Articolul 9. **Dreptul la viața privată și la viața de familie**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul de a nu fi supusă unor intervenții arbitrare sau ilegale în viața personală și familială, unor atacuri arbitrare sau ilegale asupra inviolabilității locuinței sale sau corespondenței, sau unor atacuri ilegale asupra demnității și reputației sale. Orice persoană afectată de tuberculoză are dreptul de a fi protejată de lege de astfel de intervenții sau încălcări.

Aceasta include dreptul persoanelor cu tuberculoză la confidențialitatea stării lor de sănătate, a informațiilor și datelor personale despre sănătate. Aceasta include, de asemenea, dreptul de a se căsători, de a-și întemeia o familie, de a avea copii și de a-i îngriji.

Articolul 10. **Dreptul la confidențialitate**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul la confidențialitate în ceea ce privește informațiile și datele sale personale referitoare la sănătate.

Aceasta înseamnă că dezvăluirea, transmiterea, inclusiv în formă electronică sau în altă formă, a informațiilor sau datelor personale referitoare la sănătate ale unei persoane afectate de tuberculoză, inclusiv în condițiile relațiilor de serviciu, este permisă doar cu acordul informat al acesteia și doar atunci când acest lucru este realizat în scopul asistenței medicale sau al protecției sănătății publice. În scopul protejării sănătății publice, inclusiv în legătură cu supravegherea epidemiologică sau cu programele de acordare a serviciilor de sănătate, aceste informații pot fi transferate fără consimțământul informat al persoanei numai dacă se realizează într-un mod anonim, fără a se indica numele sau alte date prin care ar fi posibilă identificarea persoanei.

Dreptul la confidențialitate trebuie, de asemenea, respectat și luat în considerare în elaborarea și implementarea activităților de urmărire a contactelor și a altor activități conexe în domeniul sănătății publice. Acest drept include, dar nu se limitează la aceste acțiuni: asigurarea accesului persoanelor afectate de tuberculoză la consiliere privind dezvăluirea diagnosticului, luarea unor decizii comune despre cum și când să se comunice persoanelor de contact despre o posibilă infectare și asigurarea accesului la asistență medicală și socială realizată de către personalul instruit, în vederea oferirii unui sprijin și pentru a răspunde la întrebările care ar putea apărea în timpul procesului.

Articolul 11. **Dreptul la informare**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul de a căuta, a primi și a disemina informația.

Aceasta înseamnă că informațiile despre tuberculoză, inclusiv simptomele bolii, cercetarea medicală și dezvoltarea de tehnologii medicale în domeniul tuberculozei, precum și serviciile de prevenire, diagnosticare și tratament, inclusiv posibilele reacții adverse din timpul tratamentului, trebuie să fie pe deplin disponibile, accesibile și acceptabile, de bună calitate, corespunzătoare vârstei și sexului, respectându-se particularitățile culturale, și să fie diseminate într-un mod non-tehnic și inteligibil, într-o limbă înțeleasă de persoana care primește informațiile.

Aceasta înseamnă, de asemenea, că fiecare persoană afectată de tuberculoză are cel puțin dreptul:

- Să solicite și să primească copiile oficiale ale fișelor sale medicale;
- Să primească, într-un timp util, explicații exacte și clare despre starea ei de sănătate și despre diagnosticul bolii sau infecției cu tuberculoză, în special pentru grupurile-cheie și vulnerabile la tuberculoză;
- Să aibă acces la consiliere voluntară în orice moment, începând cu diagnosticarea și până la încheierea tratamentului; și
- Să primească explicații despre beneficiile, riscurile și costurile financiare ale tratamentului, dacă acestea există, inclusiv despre tratamentul preventiv, precum și despre posibilele alternative de tratament, cu informații complete privind medicamentele specifice prescrise, cum ar fi denumirile, dozele, potențialele efecte secundare și modalitățile de prevenire sau reducere a acestora, precum și posibilele efecte ale interacțiunii cu alte medicamente, precum antiretroviralele administrate pentru tratamentul infecției cu HIV, atunci când sunt prezente comorbidități sau infecții concomitente.

Articolul 12. **Dreptul la consimțământul informat**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul la consimțământul informat.

Aceasta înseamnă respectarea autonomiei, autodeterminării și demnității persoanei prin oferirea benevolă a serviciilor medicale.

Aceasta include dreptul la consimțământul informat – verbal sau scris, în funcție de situație – pentru toate formele de diagnosticare, tratament și investigații medicale legate de tuberculoză, cu oferirea informației și respectându-se particularitățile de vârstă și sex, precum și particularitățile culturale, aceasta fiind transmisă într-un mod non-tehnic și clar, într-un limbaj înțeles de persoana care primește informațiile. Pentru copiii afectați de tuberculoză, care nu sunt în măsură să ofere consimțământul informat, toate deciziile luate de părinții lor sau de tutorii legali în ceea ce privește diagnosticarea, tratamentul sau investigațiile medicale legate de tuberculoză trebuie să fie în interesul copilului, pe baza unor dovezi medicale precise.

Dreptul la consimțământul informat include dreptul de a refuza îngrijirile medicale pentru tuberculoză, în conformitate cu Capitolul 15 din *Ghidul Etic pentru Implementarea Strategiei End TB a Organizației Mondiale a Sănătății (Eradicarea Tuberculozei)*. *Ghidul Etic* stipulează că tratamentul forțat al persoanelor cu tuberculoză nu este acceptabil în niciun caz, deoarece acesta reprezintă, printre altele, un atac asupra integrității fizice a persoanei și poate pune în pericol personalul medical.

Articolul 13. **Dreptul la educație**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul la educație.

Aceasta include dreptul la învățământul primar gratuit și obligatoriu, precum și dreptul de acces la învățământul secundar și superior, inclusiv la învățământul profesional tehnic, în mod nediscriminatoriu, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități și cu deficiențe auditive sau de vedere. Copiii cu tuberculoză au dreptul de a absenta de la ore, dacă sunt contagioși și în timp ce primesc tratament, absențele fiind considerate motivate, luându-se și alte măsuri care să permită continuarea învățării, cum ar fi participarea la ore de la distanță și învățarea online. În situațiile rare, când copiii afectați de tuberculoză necesită spitalizare pe termen lung, aceștia au dreptul la învățământul la distanță pe durata tratamentului.

Articolul 14. **Dreptul la muncă**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul de a munci și nicio persoană cu tuberculoză nu trebuie ținută în sclavie sau supusă muncii forțate ori obligatorii.

Aceasta include dreptul la condiții de muncă sigure și sănătoase, inclusiv pentru lucrătorii din domeniul sănătății și pentru toate celelalte persoane care lucrează în instituțiile sanitare, mineri, lucrători migranți și orice alte categorii de lucrători cu risc crescut de infectare și îmbolnăvire cu tuberculoză. Aceasta include, de asemenea, dreptul de a lua liber decizia să accepte sau să aleagă un loc de muncă, precum și dreptul la salarii echitabile și la o remunerare corectă în raport cu munca realizată de către persoanele de orice sex, fără vreo deosebire și în condiții egale.

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul la facilități adecvate la serviciu, inclusiv la concedii de boală și pauze, care să-i permită păstrarea relațiilor de muncă în același stadiu, după stabilirea diagnosticului, precum și la condiții similare atunci când este contagioasă și primește tratament. Dacă, din cauza spitalizării de lungă durată sau a unei dizabilități parțiale sau permanente, o persoană cu tuberculoză nu-și poate păstra locul de muncă, fie din cauza restricțiilor stabilite prin lege sau a condițiilor din contractul de muncă, aceasta are dreptul la protecție socială, în conformitate cu Articolul 18 din prezenta Declarație.

Articolul 15. **Dreptul la alimentație adecvată**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul la o alimentație adecvată, pentru a nu suferi de foame și malnutriție.

Aceasta include, inclusiv pentru persoanele cu tuberculoză private de libertate, dreptul de a avea acces fizic și economic, în orice moment, la produse alimentare suficiente, adecvate din punct de vedere nutritiv și sigure, inclusiv și la cele cu o importanță deosebită pe parcursul acordării asistenței medicale pentru tuberculoză. Acest drept include, de asemenea, terapia pentru suport nutrițional după cum e necesar în timpul tratamentului.

Articolul 16. **Dreptul la locuință**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul la o locuință adecvată.

Aceasta include dreptul la o locuință accesibilă și locuibilă într-o locație acceptabilă, cu garantarea dreptului de proprietate, care asigură protecția legală împotriva evacuărilor forțate, a urmăririlor și a altor amenințări. Acest drept cuprinde, de asemenea, serviciile, materialele, echipamentele și infrastructura, incluzând, printre altele, și condițiile sanitare, ventilarea, încălzirea, iluminarea și evacuarea deșeurilor.

Articolul 17. **Dreptul la apă și salubritate**

Orice persoană afectată de tuberculoză are dreptul la apă și salubritate.

Aceasta include dreptul de a avea acces la apă potabilă sigură și la servicii sanitaro-igienice adecvate, fără discriminare, în special în zonele rurale, în zonele urbane slab dezvoltate, cu populație indigenă, inclusiv în așezările non-formale, în cele cu populație fără adăpost, ținând cont de nevoile femeilor și ale copiilor.

Articolul 18. **Dreptul la securitate socială**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul la securitate socială și asistență socială, inclusiv în caz de șomaj, invaliditate, vârstă înaintată sau alte circumstanțe de pierdere a mijloacelor de trai din motive ce nu țin de persoana în cauză.

Aceasta înseamnă că fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul de acces la securitate socială de orice tip, fără discriminare, chiar dacă nu primește îngrijiri medicale pentru tuberculoză sau nu respectă niciun regim de tratament pentru tuberculoză. Aceasta include, de asemenea, dreptul de acces la alocații și păstrarea lor atât în numerar cât și în formă naturală, pentru a asigura, printre altele, protecția împotriva lipsei de venituri cauzate de boală, dizabilitate, maternitate, traume legate de muncă, șomaj, vârstă înaintată sau decesul unui membru al familiei; împotriva lipsei de acces la asistență medicală sau împotriva lipsei sprijinului familial adecvat pentru copiii și adulții aflați la întreținerea acestor persoane.

În special, fiecare persoană care se infectează sau se îmbolnăvește de tuberculoză ca urmare a muncii sale, are dreptul la compensații permanente pentru cheltuielile medicale și alte cheltuieli legate de boala sa profesională.

Articolul 19. **Dreptul la libertatea de exprimare**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul la libera exprimare a opiniei.

Aceasta include dreptul la opinie personală și dreptul de a căuta, a primi și a disemina tot felul de informații și idei, inclusiv despre tuberculoză și despre experiența persoanelor cu tuberculoză, prin orice mijloace, cum ar fi rețelele sociale, fără implicare sau urmărire din partea autorităților statului.

Articolul 20. **Dreptul la libertatea de întrunire și de asociere**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere la toate nivelurile.

Aceasta include dreptul de a constitui organizații non-guvernamentale și grupuri care unesc persoanele afectate de tuberculoză sau acționează în interesul acestora, de a adera la acestea și de a participa la activitatea lor, cu scopul de a proteja drepturile și interesele legitime ale persoanelor în cauză, inclusiv în locuri de detenție. Aceasta include, de asemenea, dreptul de a organiza adunări și a desfășura proteste publice pașnice, care vizează problemele legate de tuberculoză.

Exercitarea acestui drept necesită un mediu juridic și politic favorabil, care să permită și să faciliteze constituirea și funcționarea organizațiilor non-guvernamentale și a grupurilor care unesc persoanele afectate de tuberculoză sau acționează în interesul acestora.

Nu se pot impune restricții cu privire la exercitarea acestor drepturi, decât cele prevăzute de lege și care sunt necesare într-o societate democratică, în interesul securității de stat sau al securității publice, în interesul ordinii publice, al protecției sănătății și moravurilor populației sau în interesul protecției drepturilor și libertăților altor persoane. Acest articol nu împiedică introducerea restricțiilor legale privind exercitarea acestui drept pentru persoanele care intră în componența forțelor armate sau a poliției.

Articolul 21. **Dreptul de participare**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul de a participa la desfășurarea afacerilor publice, atât direct, cât și prin intermediul organizațiilor și al reprezentanților aleși în mod liber.

Aceasta include dreptul de a participa în mod semnificativ la toate procesele și mecanismele de elaborare, implementare, monitorizare și evaluare a legilor, politicilor, reglementărilor și a administrării bugetelor și a programelor legate de tuberculoză, de asistență medicală și investigații medicale pentru tuberculoză la toate nivelurile de administrare, cu sprijinul statului și, dacă este necesar, cu asistența oferită de către stat, organizații internaționale, grupuri băștinașe și organizații ale societății civile, pentru a asigura o participare semnificativă și eficientă.

Articolul 22. **Dreptul la justiție și la un proces echitabil**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză, acuzată de o infracțiune administrativă sau penală, are dreptul la un proces public echitabil, fără întârziere nejustificată, în fața unei instanțe de judecată competente, independente și imparțiale, instituită prin lege, precum și dreptul la mijloace eficiente de apărare juridică și în timp util, în cazul încălcării drepturilor sale.

Aceasta include dreptul de a depune reclamații în modul prevăzut de lege sau de alte acte normative, inclusiv la adresa autorităților din domeniul sănătății publice, de asemenea, și dreptul la o examinare echitabilă și rapidă a acestor plângeri. La fel, aceasta include dreptul persoanei afectate de tuberculoză de a adresa reclamația autorităților superioare, dacă persoana nu este satisfăcută de rezultatele examinării plângerilor, și dreptul de a primi, în scris și într-un limbaj pe care îl înțelege, decizia privind cazul său și temeiul acestei decizii.

Articolul 23. **Dreptul de a beneficia de rezultatele progresului științific (dreptul la știință)**

Fiecare persoană afectată de tuberculoză are dreptul de a beneficia de rezultatele progresului științific și de aplicațiile acestuia.

Aceasta înseamnă că fiecare persoană afectată de tuberculoză trebuie să aibă posibilitatea de acces la realizările științifice, fără niciun fel de

discriminare, cu obligația de a respecta și proteja resursele naturale și proprietatea intelectuală, individuale și colective ale populației băștinașe, indiferent dacă aceste realizări se referă la rezultate nemateriale, precum cunoștințele și informațiile, sau la rezultate tangibile, cum ar fi noile tehnologii pentru prevenirea, diagnosticarea sau tratarea tuberculozei. Aceasta include, de asemenea, dreptul de a participa la procesul de cercetare științifică, începând cu elaborarea agendelor de cercetare și terminând cu participarea la studii clinice.

De asemenea, dreptul la știință cere din partea statului ca acesta să păstreze, să dezvolte și să disemineze știința și beneficiile acesteia. Aceasta înseamnă că statele trebuie: să investească și să creeze condiții legale și politice care să permită cercetarea; să asigure accesul la scară largă la știință și la punerea ei în aplicare, inclusiv prin publicarea rezultatelor, instituirea unor sisteme de reglementare pentru evaluarea noilor abordări și crearea programelor și politicilor în domeniul sănătății publice în baza datelor științifice, precum și să asigure păstrarea și menținerea progresului științific și a beneficiilor sale pentru viitoarele generații.

Capitolul 3. Obligații și Responsabilități

Articolul 24. **Obligațiile Statului în conformitate cu dreptul internațional și regional privind drepturile omului**

Statele au obligații legale stabilite prin instrumentele internaționale și regionale cu privire la drepturile omului, de a respecta, proteja și asigura drepturile persoanelor afectate de TB, inclusiv drepturile enunțate în prezenta Declarație.

- I. **Obligația de a respecta:** Statele trebuie să se abțină de la intervenția în exercitarea drepturilor persoanelor afectate de TB;
- II. **Obligația de a proteja:** Statele trebuie să ia măsuri pentru a preveni intervenția terților, inclusiv a actorilor nestatali, cum ar fi furnizorii de servicii medicale private, companiile private de asigurări medicale, companiile farmaceutice și companiile de diagnosticare medicală și a altor persoane, în exercitarea drepturilor persoanelor afectate de TB; și
- III. **Obligația de îndeplinire:** Statele trebuie să ia măsuri legislative, administrative, bugetare, informaționale și de altă natură, la cel mai înalt nivel, bazându-se pe resursele lor disponibile, în vederea asigurării respectării depline a drepturilor persoanelor afectate de TB.

Articolul 25. **Responsabilitățile actorilor nestatali în conformitate cu dreptul internațional și regional privind drepturile omului**

Actorii nestatali, incluzând toate tipurile de întreprinderi, cum ar fi: furnizorii privați de servicii medicale, companiile private de asigurări medicale, companiile farmaceutice și companiile de diagnosticare medicală și alții, au obligația de a respecta drepturile persoanelor afectate de TB, inclusiv drepturile enunțate în prezenta Declarație. Acești actori nestatali trebuie să evite încălcarea drepturilor persoanelor afectate de TB și să înlăture orice încălcări și consecințe cu impact negativ asupra drepturilor persoanelor afectate de TB.

Acest material a fost tradus și adaptat în cadrul proiectului „Consolidarea Eforturilor pentru un Model Echitabil de Îngrijire Centrat pe Persoană în domeniul TB”, parte a programului regional EECA TB-REP 2.0 din resursele Fondului Global de Combatere a Tuberculozei, SIDA și Malariei, recipient principal Centrul PAS, implementator componenta societate civilă - Asociația Națională a bolnavilor de Tuberculoză ”SMIT”.

Pentru contribuție la adaptarea variantei române, aducem mulțumiri:

Valentina Vilc, Programul Național de Răspuns la Tuberculoză din Republica Moldova

Alexandrina Iovița, Fondul Global pentru Combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei

Cristina Celan, Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate

Alexandru Rușineanu, Asociația Națională a Bolnavilor de Tuberculoză „SMIT”

Cristina Enache, Romanian Angels Appeal

Ștefan Răduț, Asociația pentru Sprijinirea Pacienților cu TB MDR

Inga Sorocean, Asociația Națională a Bolnavilor de Tuberculoză „SMIT”

Varianta originală engleză publicată în mai 2019

Contactați **TBpeople**:

facebook.com/tbpeople, twitter @realTBpeople,
info@tbpeople.org.uk

Contactați **Stop TB Partnership**:

facebook.com/StopTBPartnership,
instagram.com/stoptb, twitter @StopTB,
www.stoptb.org, communications@stoptb.org

Traducerea și adaptarea în română a fost realizată în septembrie 2020

Contactați **Asociația Națională a Bolnavilor de Tuberculoză "SMIT"**

E: smit_tb@yahoo.com

T: +37379335143

www.smitmd.wordpress.com

www.facebook.com/anbsmit

DECLARAȚIA DREPTURILOR PERSOANELOR AFECTATE DE TUBERCULOZĂ

Declarația Drepturilor Persoanelor Afectate de Tuberculoză este posibilă, în parte, prin sprijinul Poporului American prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Stop TB Partnership

TB PEOPLE